

- підвищити прозорість і доступність інформації про результати діяльності місцевих органів самоврядування;
- підвищити відповідальність всіх рівнів влади перед населенням регіональних адміністративних утворень.

Отже, застосування орієнтації на якість, залучення персоналу в процес управління і забезпечення якості, необхідність задоволення потреб зовнішніх і внутрішніх споживачів - все це вимагає інших принципів побудови організаційної культури органів місцевого самоврядування. Цей процес в Україні має відбуватися на основі орієнтирів та ціннісних пріоритетів розвитку європейського співтовариства у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Газізова О. Муніципальний менеджмент у системі навчальних потреб органів місцевого самоврядування // Віче. - 2005. - № 1. - С. 46-49.
2. Латишева В.В. Поняття "громадський контроль" та "управлінські послуги" в дослідженні "громадянського суспільства" // Теоретичні та прикладні питання державотворення. - 2007. - № 1. - Режим доступу // <http://www.library.odessa.ua/library.exe?e=d-00000>
3. Ліпенцев А., Фокшей У. Організаційна культура органів державного управління і місцевого самоврядування: проблеми // Вісн. УАДУ. - 2000. - № 3. - С. 75-79.
4. Магура М.И. Организационная культура как средство успешной реализации организационных изменений // Управление персоналом. - 2002. - № 1(66). - С. 24-29.
5. Момот В.Е., Смирнов В.В. Принципи міжнародного стандарту якості ISO 9001:2000 у діяльності органів місцевого самоврядування // Економіка і держава. - 2006. - № 11. - С. 62-65.
6. Шубенкова Е.В. Особенности корпоративной культуры в условиях Тотального Менеджмента Качества // Управление персоналом. - 2004. - № 3(91). - С. 51-55.
7. Kovtun T. Quality management in public administration: international experience and lessons for Ukraine / Kovtun Tetyana // Режим доступу: <http://www.policy.hu/kovtun/>
8. What is good governance? // Режим доступу: <http://www.unescap.org/huset/gg/governance.htm>

О.І.Серняк,
аспірант кафедри менеджменту
організацій ЛРІДУ НАДУ

Дослідження адміністративного капіталу в українській і російській науково-публіцистичній літературі

Дослідження поняття адміністративний капітал в українській і російській науково-публіцистичній літературі зустрічається дуже рідко. До того ж часто розуміння адміністративного капіталу пов'язане з системою державного управління тієї чи іншої країни. Так, російський мільярдер О.Дерипаска, під адміністратив-

ним капіталом розуміє явище, коли "чиновники всіх рівнів, хто безпосередньо, хто опосередковано, через рідних або близьких людей злилися з приватним бізнесом. У результаті цього злиття виник капітал, який ... не боїться коливань ринкової кон'юнктури, його не лякає конкуренція і не турбує зростання витрат" [5]. Тому одним із стратегічних завдань розвитку Росії він називає руйнування адміністративного капіталу. В.Гельман тлумачить адміністративний капітал як "можливість використовувати в своїх цілях державний апарат" [4].

Досить детально описав адміністративний капітал російський дослідник В.Радаєв. Використовуючи методикку П.Бурд'є, він розглядає адміністративний капітал у трьох станах: інкорпорованому, об'єктивізованому та інституційно-налізованому. В інкорпорованому стані цей вид капіталу пов'язаний зі здатністю одних господарських агентів регулювати доступ до ресурсів і видів діяльності інших агентів, використовуючи особливі позиції влади й авторитету. В об'єктивізованому стані адміністративний капітал втілюється в організаційних ієрархічних структурах. Мова йде про організації корпоративного типу, в яких часто закріплюються формальні позиції начальників і підлеглих, які мають або не мають права ухвалювати певні рішення. А в інституціоналізованому стані він проявляється в структурі посад, кожній із яких відповідає визначене коло прав і обов'язків. Яскравим прикладом формальної інституційної фіксації структури адміністративного капіталу були, наприклад, партійно-номенклатурні списки радянського часу [6].

Адміністративний капітал пов'язаний з корпоративною стратифікаційною системою, де диференціація між групами будується на їх формальних позиціях в організаційних ієрархіях. Ці позиції надають різноманітні можливості мобілізації та розподілу ресурсів, а також регулювання доступу до ресурсів інших агентів. Водночас вони забезпечують прив'язані до посади привілеї чи винагороди.

Носієм адміністративного капіталу є не окрема людина, а бюрократична еліта загалом. Цей вид капіталу прив'язаний до місця в організації й тому порівняно легко відчужується від особи. "Вимірюється обсяг адміністративного ресурсу посадовим рівнем і масштабом самої корпорації. А передається цей ресурс разом з посадовою позицією шляхом призначення кандидата вищою посадовою особою" [6, с. 27, 28].

Вітчизняні дослідження адміністративного капіталу наявні лише в окремих публіцистичних статтях, натомість науковці недостатньо цікавляться цією проблемою. В.Радченко розглядає адміністративний капітал як синонім номенклатурного капіталу, розуміючи під останнім складну неорганічну суміш самозростаючої ринкової економіки і результатів адміністративно-владних позаекономічних дій різних складників номенклатури [2]. У своїй статті автор виокремлює такі елементи адміністративного капіталу, як капітал-папір і капітал-посада, підкреслюючи невід'ємність розглядуваного капіталу від бюрократії. Проте В.Радченко характеризує адміністративний капітал не як цілковито негативне явище. Підтвердженням цьому є те, що "у капіталістичній економіці, що функціонує за ринковими законами, масштаби зростання адміністративного капіталу визначаються самозростанням грошової маси; там бюрократія як власник капіталу-посади і капіталу-паперу не може створити паралельної економічної системи" [2]. Натомість спадковість номенклатурного капіталу та його злиття з фінансовим капіталом в Україні розглядається як надзвичайно небезпечний процес, що перетворює природну еконо-

міку на "штучний, ірраціональний організм" [2]. Вирішення зазначеної проблеми В.Радченко бачить у розв'язанні фундаментальної суперечності між номенклатурною бюрократією, яка має величезну владу, і товарно-грошовими відносинами, з якими поєдналася номенклатура, та які потребують обмежень цієї влади.

Праця Д.Видріна та І.Рожкової "Капітал: національні особливості капіталізації ринку кандидатів у президенти" також присвячена дослідженню адміністративного капіталу. У цій публіцистичній статті адміністративний капітал інтерпретовано як "всі ті адміністративні засоби, ... які можуть бути задіяні для просування претендента на президентську посаду" [1]. Тобто автори мають на увазі поняття адміністративний ресурс й асоціюють його лише зі зловживанням виконавчої влади задля досягнення певного політичного успіху. Саме тому адміністративний капітал у розглянутій статті має прикметник політичний.

Переpletіння в Україні адміністративного капіталу з фінансовими ресурсами критикує І.Рожкова у статті "Незалежність від громадян". Автор розглядає цей процес як спробу "конвертувати тіньову, але реальну владу у владу формальну" [3]. Спосіб розв'язання зазначеної проблеми І.Рожкова розуміє як "придушення загальної незалежності чиновників від громадян у їхню тотальну залежність, детінізацію громадських відносин" [3].

Розглянуті дослідження адміністративного капіталу підкреслюють два аспекти його використання: 1) суспільний - з метою вдосконалення державно-управлінських процесів і покращення якості надання державних послуг; 2) особистий - зловживання певними політичними й економічними суб'єктами з метою досягнення особистих цілей. Розроблення європейських стандартів демократичного врядування передбачає формування саме першого аспекту адміністративного капіталу.

Список використаних джерел

1. Видрін Д., Рожкова І. Капітал: національні особливості капіталізації ринку кандидатів у президенти // Дзеркало тижня / Влада. - 2002. - № 42(417). - 2-8 листоп. // www.dt.ua
2. Радченко В. Номенклатура - панівний клас штучної антисоціальної системи // Економічний часопис - XXI. - 2003. - № 10 // www.soskin.info
3. Рожкова І. Незалежність від громадян // <www.dialogs.org.ua>. - 2004.
4. Гельман В. Политический рынок в России. Партии как фирмы // Дело // www.get.adsmart.ru>. - 2006.
5. Дерипаска О.В. Выдержки из статьи, опубликованные в журнале "Эксперт" № 17(372) от 12.05.2003 г. / ИЗ ПЕРВЫХ РУК - газета о настоящем и будущем. - 2003. - 2 июля. - № 2(2) // <komagatake.h1.ru/newhistory/deripaska>.
6. Радаев В.В. Понятие капитала, формы капиталов и их конвертация // Экономическая социология. - 2002. - Т. 3. - С. 20-32.